

GÖTEBORGS UNIVERSITET
INST FÖR PEDAGOGIK OCH SPECIALPEDAGOGIK

Fråga på Facebook!

**En studie av sex gymnasieelevers
användning av ett socialt nätverk**

Dag Söderlund

Examensarbete:	15 hp
Program och kurs:	Tvärvetenskaplig kurs och examensarbete, LAU 925:2
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	Vt 2011
Handledare:	Åke Lennar
Examinator:	Maj Asplund Carlsson
Rapport nr:	V11-IPS-01 U/V VAL LAU925

Abstract

Examensarbete:	15 hp
Program och kurs:	Tvårvetenskaplig kurs och examensarbete, LAU 925
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	Vt 2011
Titel:	Fråga på Facebook! – En studie av sex gymnasieelevers användning av ett socialt nätverk
Författare:	Dag Söderlund
Handledare:	Åke Lennar
Examinator:	Maj Asplund Carlsson
Rapport nr:	V11-IPS-01 U/V VAL LAU925
Nyckelord:	sociala medier, socialt nätverk, sociokulturell teori, Facebook

Syfte: Syftet med undersökningen är att undersöka hur det sociala nätverket används av gymnasieelever samt vilken roll det spelar för deras lärande. Studien tar sitt avstamp i en nulägesanalys i hur gymnasieelever använder sig av ett socialt nätverk och deras synpunkter på hur det används i skolan. Ur empirin dras slutsatser om hur skolan bäst utnyttjar de sociala nätverken för att förstärka lärandet och påverka kunskapsutvecklingen i en positiv riktning.

Frågeställningar:

- Hur används det sociala nätverket av gymnasieelever?
- Hur kan det sociala nätverket användas för lärande?

Teori: Studien utgår från sociokulturell teori där begrepp som berörs är bland annat *interaktion, kontext, distribuerat lärande, appropriering, externalisering, praxisgemenskap* samt *Vygotskijs zon för nära förestående utveckling*. Andra begrepp som berörs är *synkron* och *asynkron kommunikation* vid elektroniska diskussioner samt *externa minnessystem* (EMS).

Metod: I studien har både observation och intervjuer utförts för att samla in empiriska data. Studien består av fallstudier på sex elever i årskurserna 1, 2 och 3 på gymnasiet medieprogram. Observationen har skett på det sociala nätverket där respondenternas statusuppdateringar har lagrats i en kvantitativ uppställning. Observationen har följts upp med intervjuer av samtliga respondenter som dokumenterats med tankekartor.

Resultat: Vad det gäller det sociala nätverket som prestationshöjande verktyg i skolan visar resultaten i denna studie att tillgängligheten av kunskap och den konstanta möjligheten till kommunikation är de centrala vinsterna för elever när de använder det sociala nätverket i skolan. De sex intervjuade eleverna är överens om att skolan bör delta på de sociala nätverken. Genom att lärare är närvarande även på denna arena kan de iaktta, interagera med och engagera sina elever på ett sätt som tidigare inte har varit tekniskt möjligt.

Ordlista

För att underlätta för läsaren definieras några centrala begrepp i studien.

<i>Sociala medier</i>	Även kallat <i>Den sociala webben</i>
<i>Den sociala webben</i>	Ett samlat begrepp för de verktyg på Internet som erbjuder möjligheter till publicering som exempelvis wikis, bloggar eller <i>sociala nätverk</i> .
<i>Allestädes närvarande</i>	Ett begrepp som beskriver den teknik som har en ständig uppkoppling till Internet så att användaren alltid är ansluten till ett nätverk.
<i>Socialt nätverk</i>	En webbplats där användaren skapar en profil, loggar in och därefter kan publicera sig eller ta del av andra användares publicerade material.
<i>Vänskapsförfrågan</i>	En förfrågan från en användare till en annan om att skapa en koppling mellan användarna vilket ger möjlighet för användarna att ta del av varandras publicerade material.
<i>Vän</i>	Användare som är sammankopplade efter att <i>vänskapsförfrågan</i> har skickats och godkänts kallas i det sociala nätverket för <i>vänner</i> .
<i>Statusuppdatering</i>	En kort text som kan beskriva vad personen gör för tillfället som kan läsas och kommenteras av användarens vänner i det <i>sociala nätverket</i> . Benämns hädanefter förkortat som <i>status(ar)</i> .
<i>Gilla</i>	En funktion på det sociala nätverket för att ge återkoppling på publicerat material utan att behöva formulera sig i text. Återkopplingen lagras och det visas för andra medlemmar vem som har tryckt på <i>Gilla</i> . <i>Gilla</i> -knappen är en symbol av en hand som ger tummen upp.
<i>Flöde (Nyhetssida)</i>	Förstasidan på ett inloggat socialt nätverk där användaren ser statusuppdateringar och andra händelser från sina <i>vänner</i> i realtid.

Innehållsförteckning

Ordlista

1. Inledning	5
1.1 Bakgrund	5
1.2 Tidigare forskning	5
2. Syfte	7
2.1 Frågeställningar	7
3. Litteraturgenomgång och teoretisk bakgrund	8
3.1 Historisk tillbakablick	8
3.2 Tekniker	8
3.2.1 Facebook	8
3.2.2 Lärplattform	9
3.3 Sociokulturell teori	9
3.4 IT i skolan.....	11
3.4.1 Elektroniska diskussioner.....	11
3.4.2 Externa minnessystem.....	11
3.5 Styrdokument	11
3.5.1 Kursplaner	12
3.5.2 Läroplan	12
4. Metod.....	13
4.1 Urval.....	13
4.2 Etiska ställningstagande	14
4.3 Observation	14
4.4 Intervjuer	15
4.4.1 Tankekartor	16
4.5 Reliabilitet, validitet och generaliserbarhet.....	17
5. Resultat.....	19
5.1 Observation	19
5.1.1 Utvalda statusar	20
5.2 Intervjuer	22
5.2.1 Hur används det sociala nätverket av gymnasieelever?	22
5.2.2 Hur kan det sociala nätverket användas för lärande?	24
5.3 Sammanfattning	25
6. Diskussion	26
6.1 Sociokulturell teori i det sociala nätverket.....	26
6.2 Resultat i förhållande till tidigare forskning	27
6.3 Förslag till framtida forskning.....	27
6.4 Relevans för läraryrket	27
7. Litteraturförteckning.....	29

Bilagor

1. Inledning

De sociala nätverken är alltså närvarande hos merparten av eleverna i gymnasieskolan [1]. Debatten pågår i skolvärlden om de sociala nätverken har någon plats i undervisningen eller i skolan överhuvudtaget. Lärares inställning till användning av de sociala nätverken i sin undervisning skiljer sig mycket över lärarkåren [2]. Vissa röster i debatten förespråkar att eleverna lämnas ifred på de sociala nätverken för att de ska få behålla sin plattform som de utnyttjar på sin fritid. Andra har inställningen att möta eleverna där eleverna redan finns, att vara en vuxen närvaro och utnyttja de nya digitala verktygen för att förnya och förstärka lärandet [3].

1.1 Bakgrund

Under mina studieår på Högskolan i Halmstad 2001–2003 då jag studerade Informatik blev jag tillfrågad att hålla en uppdragsutbildning för lärare på ett naturbruksgymnasie i digital presentationsteknik. Detta var min ingång till läraryrket som senare ledde till ett vikariat på ett medieprogram i den kommunala gymnasieskolan. Där är jag kvar än och undervisar i grafisk kommunikation, multimedia och webbdesign.

Jag har under mina drygt sju år som lärare upplevt en enorm utveckling i användningen av IT i skolan. Jag har sett hur elevers närvaro på Internet har ökat dramatiskt och framförallt ser jag hur frekvent och omfattande elever publicerar sig online idag. Det är på de sociala nätverken som mina elever interagerar på ett helt nytt sätt jämfört med vad de gjorde för bara ett fåtal år sedan. Som lärare är jag själv övertygad om att de sociala nätverken kommer att spela en mycket stor roll i framtidens utbildning. Det är på grund av denna övertygelse som jag har intresserat mig för att genomföra studien för att antingen fastställa en illusion eller bekräfta mina förhoppningar om att de sociala nätverken kan stödja inläring. Jag är medveten om att min inställning kan påverka mig i tolkningen och analysen av framförallt kvalitativa data så jag försöker att förhålla mig kritisk till min egen övertygelse.

1.2 Tidigare forskning

I kandidatuppsatsen *Under ständig uppsikt* (Terzaki, 2010) beskrivs svårigheten med att vara lärare på de sociala nätverken. Här betonas vikten av att ”separera privatpersonen och yrkesrollen” (Terzaki, 2010, s. 25) och att de sociala nätverken kan medföra fördelar om det används på ett ansvarsfullt sätt samtidigt som nackdelarna ligger i de risker som det innebär att publicera sig på de sociala nätverken. Vidare skriver Terzaki avslutningsvis i sina rekommendationer till vidare studier:

Det vore intressant att fortsätta forska kring detta ämne, man skulle kunna göra en studie utifrån elevers synvinkel. Hur upplever elever att sociala medier påverkar deras prestationer samt framställning i skolan? (Terzaki, 2010, s. 26)

De sociala nätverken i undervisningen berörs även i kandidatuppsatsen *Lärares erfarenheter av att använda sociala medier i undervisning* (Svärd, 2010). Svärd har kopplat Vygotskijs teorier om lärande (Dysthe, 2003, ss. 50, 66; Dysthe & Igland, 2003, s. 90) till de möjligheter för tvåvägskommunikation och interaktion som finns i de sociala nätverken (Svärd, 2010, s. 8). Författaren relaterar även till begreppet *peer learning* där eleverna genom de sociala

nätverken försöker lösa ett problem eller besvara en frågeställning tillsammans i gruppen innan de frågar läraren.

Både Terzaki och Swärd har valt Facebook [4] som plattform för de sociala nätverken. Facebook växer kraftigt bland svenska användare. Simon Sundén skriver på sin blogg [11] att Facebook fick 1,2 miljoner nya svenska medlemmar under perioden Maj 2009 – Mars 2010. Det sociala nätverket har per 2010-09-26 drygt 3,8 miljoner medlemmar i Sverige enligt deras egen statistik [1]. Ur denna statistik kan det också utläsas att 650 000 användare är mellan 15 och 19 år, det vill säga i gymnasieålder.

I avhandlingen *Mjukvarumiljöer för gemenskap* (Skog, 2010) studeras nätgemenskapen Lunarstorm[12], en föregångare och svensk motsvarighet till Facebook. I en etnografisk studie har Skog observerat, intervjuat och analyserat dokumentation för att synliggöra medlemmarnas sociala interaktion kopplat till den underliggande mjukvarumiljön, det vill säga plattformen för de sociala nätverken, jfr Facebook (Skog, 2010, s. 161). Även om avhandlingen huvudsakligen berör de tekniska aspekterna av de sociala nätverken så kommer Skog fram till att medlemmarnas delaktighet är det som påverkar nätgemenskapen mest (Skog, 2010, s. 180). Trots att denna studie är en avhandling och följaktligen omfattande hindrar inte detta fortsatta studier på området. Skog skriver avslutningsvis:

Eftersom vi studerar ett fenomen i rörelse framträder ständigt nya relevanta frågeställningar och tillämpningsområden som kräver vår uppmärksamhet. (Skog, 2010, s. 171)

2. Syfte

I enlighet med förslag på vidare forskning från tidigare studier (Terzaki, 2010; Swärd, 2010) utgår denna studie från elevens ståndpunkt.

Syftet med undersökningen är att undersöka hur det sociala nätverket används av gymnasieelever samt vilken roll det spelar för deras lärande. Studien tar sitt avstamp i en nulägesanalys i hur gymnasieelever använder sig av ett socialt nätverk och deras synpunkter på hur det används i skolan. Ur empirin dras slutsatser om hur skolan bäst utnyttjar de sociala nätverken för att förstärka lärandet och påverka kunskapsutvecklingen i en positiv riktning.

2.1 Frågeställningar

- Hur används det sociala nätverket av gymnasieelever?
- Hur kan det sociala nätverket användas för lärande?

3. Litteraturgenomgång och teoretisk bakgrund

I detta kapitel går jag igenom bakgrundsfakta och de pedagogiska teorier som ligger till grund för studien. Jag börjar med kommunikations- och teknikhistorik för att sedan gå över till att förklara det sociala nätverk som studien behandlar samt den lärplattform som eleverna i studien använder sig av. Efter detta följer en genomgång av den pedagogiska teorin sociokulturell teori. Begrepp som berörs är bland annat *interaktion*, *kontext*, *distribuerat lärande*, *appropriering* och *externalisering*. Där finns en genomgång av begreppet *praxisgemenskap* samt en förklaring av Vygotskijs *zon för nära förestående utveckling*. Jag presenterar begreppen *synkron* och *asynkron kommunikation* som används vid elektroniska diskussioner och förklarar begreppet *externa minnessystem* (EMS). Kapitlet avslutas med att styrdokumentet, läroplan och de kursplaner som jag hänvisar till senare i studien presenteras kort.

3.1 Historisk tillbakablick

Då guldsmeden Gutenberg i mitten av 1400-talet uppfann tryckpressen revolutionerades läsandet (Säljö, 2005, s. 203). Den tidigare så kostsamma och tidskrävande processen att mångfaldiga text kunde nu göras mycket mer kostnads- och tidseffektivt. Den nya tekniken innebar att mer information kunde spridas till fler läsare på ett sätt som tidigare inte hade varit möjligt.

3.2 Tekniker

Internet har växt från sin ursprungliga form ARPANET som 1969 bestod av fyra sammankopplade datorer placerade på amerikanska universitet till dagens många miljoner anslutna personer [5]. Under 2000-talets början har Internet utvecklats till vad som ibland kallas för Web 2.0 som i sig inte innebär några större tekniska förändringar utan snarare en utveckling av hur Internet används [6]. Kopplat till Web 2.0 finns begreppet *sociala medier* som är en beskrivning av de användningsområden för webben där det har skett en övergång i kommunikationsmodell från en-till-många till många-till-många. Tidigare var det ett fåtal personer som publicerade data och en stor andel rena konsumenter av information, utan återkoppling till publicisten, en-till-många. I Web 2.0 delar många fler med sig av eget innehåll till varandra och återkopplar på andras innehåll enligt principen många-till-många [7]. Denna kommunikationsmodell innebär en mer social form av Internetanvändning där webbplatserna för sociala nätverk som Facebook [4], Twitter [8] och MySpace [9] spelar en stor roll.

3.2.1 Facebook

Företaget Facebook grundades 2004 av skaparen Mark Zuckerberg tillsammans med Harvard-studenterna Dustin Moskovitz och Chris Hughes [10]. Webbplatsen syftar till socialt nätverkande där man registrerar sig som medlem för att skapa sin egen profil och skapa relationer med andra medlemmar.

Relationer skapas genom att söka efter medlemmar och ansöka om ett relationsskapande, en så kallad *vänförfrågan*. Medlemmen som får förfrågan svarar genom att acceptera eller avslå begäran om att skapa en relation. Medlemmar som har relationer, på Facebook kallas de för *vänner*, har möjlighet att ta del av och ge återkoppling på varandras innehåll.

På webbplatsen finns det möjlighet att dela med sig av information om sig själv som intressen, fotografier, länkar med mera. En av de viktigaste funktionerna är att dela med sig av vad man har för sig för tillfället i en kortare text. Detta kallas på Facebook för en statusuppdatering. Med dessa kan man ställa frågor till sina vänner som kommenterar eller besvarar dessa statusar då det uppstår en interaktion. Ett exempel på en status kan vara: *Dag Söderlund* (statusen inleds alltid med avsändarens namn) *skriver på examensarbete i pedagogik och letar efter bra vetenskaplig litteratur om sociokulturell teori.*

Dessa statusar och allt annat som man delar med sig av på Facebook distribueras automatiskt ut till alla vänner och visas på startsidan, flödet som kommer upp efter att man har loggat in. Där visas allt material som vänner har delat med sig av sorterat i kronologisk ordning och uppdaterat live. På så sätt får användaren en överblick över vad alla vännerna har skrivit för statusar, laddat upp för bilder eller videor och kan där ge återkoppling på innehållet direkt utan att själv behöva söka upp informationen.

3.2.2 Lärplattform

För att möta upp behovet av ett nätbaserat pedagogiskt verktyg har skolor börjat använda sig av lärplattformar av olika sorter. Lärplattformen för skolan i studien är ett webbaserat intranätverktyg för elever, lärare, personal och föräldrar som heter Fronter[15]. Elever och lärare kommer åt lärplattformen genom att besöka en webbplats och logga in för att få information om de kurser de läser. Information och material som planeringar och uppgifter är den vanligaste typen av dokument som finns på Fronter.

3.3 Sociokulturell teori

Den sociokulturella teorin utgår från att kunskap uppstår genom social interaktion, alltså i samspel med andra. En viktig profil i den sociokulturella teorin är den sovjetiska psykologen, pedagogen och filosofen Lev Vygotskij (1896–1934) som utökade definitionen av lärande (Dysthe & Igländ, 2003, s. 75).

Vygotskij utvecklar begreppet lärande och anser att *lärande medför utveckling* och att där finns ett symbiosförhållande mellan dem (Dysthe & Igländ, 2003, s. 80). Lärande och utveckling går hand i hand och visst lärande kan inte ske utan utveckling. Exempelvis har barnet redan utvecklat färdigheter i matematik innan det studeras i en skolmiljö där lärandet då kan ske (Dysthe & Igländ, 2003, s. 80). Den sociokulturella teorin menar att lärandet inte kommer inifrån individen utan sker i socialt samspel med andra (Säljö, 2005, s. 22). Dysthe skriver att *”kunskap konstrueras genom samarbete i en kontext”* (Dysthe, 2003, s. 41).

Utifrån den sociokulturella teorin är lärandet situerat, alltså beroende på i vilken kontext eller sammanhang det sker (Dysthe, 2003, s. 42). Tänkandet sker även utanför individen i samspel mellan människor i en grupp och förutsätter kommunikation. För att dra en parallell till skolan så anser Dysthe att de kunskaper som bedöms i skolan idag ofta är av individuell karaktär utan att det har satts i ett större sammanhang, så kallats *kontextualiserats*.

Dysthe skriver vidare att *”Mening, kunskap och förståelse skapas genom interaktion”* (Dysthe, 2003, s. 52). Ett exempel på en sådan interaktion är ett samspel där ett större företags supporttekniker för att lösa ett problem delar med sig av problemet till varandra och tillsammans med kollegor tar fram möjliga lösningar. I detta distribuerade lärande skapades ny kunskap i en gemenskap i motsats till ett individuellt angreppssätt där endast individen memorerar kunskap och inte lär sig något nytt. De möjliga lösningarna sparas i en sökbar databas som sedan byggs ut för varje nytt problem eller ny lösning. Detta är även ett bra

exempel på att det distribuerade lärande är holistiskt där helheten, kunskapsdatabasen, är större än summan av delarna, de individuella kunskaperna. (Dysthe, 2003, s. 44)

Att skapa mening och tillgodogöra sig begrepp genom att göra de till sina egna kallas för att *appropriera* dem. I motsats till, eller en förlängning av, att bemästra kunskap där individen endast övertar kunskap utan att göra den till sin egen (Dysthe & Igland, 2003, s. 79). I samspelet med andra finns alltid möjligheten att appropriera kunskaper (Säljö, 2000, s. 119).

I den sociokulturella teorin betonas även användandet av redskap vid inläring, så kallade artefakter. Uttrycket *mediering* innebär att lärandet sker med hjälp av de redskap som finns till hands för lärandet. Det intressanta ur sociokulturell teori är samspelet mellan den lärande och redskapet för mediering. Ett exempel är stavhopparen som når nya höjder med hjälp av sin stav som utan denna artefakt hade varit omöjliga att nå (Dysthe, 2003, ss. 45-46). I skolan används redskapen boken, pennan och datorn för att tolka informationskällor som text, stillbild, ljud eller video. Säljö (2000, s. 124) beskriver hur inläring sker i form av *appropriering* av ett verktyg, en *artefakt*, i fyra steg. Först iakttas verktyget och dess funktion, sedan används verktyget under handledning med direkt stöd av handledaren. I det tredje steget har inläring nått till en punkt där det går att själv avgöra när verktyget ska användas och stödet under användningen sker mer indirekt. I det fjärde och sista steget har den lärande approprierat verktyget och vet såväl när som hur det kan användas.

Vygotskij hävdade att tänkande sker på två plan. Dels i samverkan med andra, på ett *intermentalt* plan och som en följd av samverkan då tänkandet *flyttar in* och formas på ett *intramentalt* plan (Dysthe & Igland, 2003, s. 78). Kunskap *internaliseras* således på det intramentala planet, antingen genom *appropriering* eller genom *bemästring*. Då kunskap approprieras skapas ett förståande för kunskapen hos den lärande. Denna kunskap kan i ett efterföljande skede även bemästras vilket innebär en djupare form av kunskap som då har nått en högre nivå där den kan appliceras på ett mer kreativt och nyskapande sätt. Det motsatta begreppet *externalisering* beskrivs av Säljö (2005, ss. 50-51) som förmågan att dela med sig av kunskaper genom att de får en beständig form där inte upphovsmannen behövs för att den lärande ska kunna tillgodogöra sig kunskapen.

Enligt forskarna Jean Lave och Etienne Wenger sker lärandet i en *praxisgemenskap* situerat genom att delta i och bidra till en gemenskap där de deltagande har ett ömsesidigt engagemang och ett gemensamt sätt att göra saker på. Det är när vi går från att observera gemenskapen till att engagera oss i och genom handling bidra till gemenskapen som vi lär oss genom handlingsgemenskap (Dysthe, 2003, s. 64). Begreppet praxisgemenskap har en koppling till *dialogismen* som i en artikelsamling av Ragnar Rommetveit beskrivs som en motsats till *monologismen* (Dysthe, 2003, s. 66). Enligt monologismen sker tänkandet individuellt. Kommunikation sker genom överföring och språkstrukturen är koden utefter vilken kommunikationen sker. Individen tar emot input från en sändare och behandlar denna internt, internaliserar den, för att sedan kommunicera vidare genom output. En monologisk undervisning karaktäriseras av en envägskommunikation från den som vet, *läraren* till den som inte vet, *elev* (Dysthe & Igland, 2003, s. 108). Dialogismen menar däremot att kommunikationen sker situerat i samspelet mellan de som interagerar med varandra och att kommunikation inte är fråga om en direkt överföring (Dysthe, 2003, s. 66; Säljö, 2000, s. 111).

Ett annat relevant begrepp i den sociokulturella teorin är Vygotskijs *zon för nära förestående utveckling* (Dysthe & Igland, 2003, s. 81). Denna zon definieras som skillnaden mellan vilket

kunskapsområde som kan inhämtas individuellt jämfört med om det sker tillsammans med någon form av handledare, en lärare eller en kamrat.

”Det som är den närmaste utvecklingszonen idag kan bli den verkliga utvecklingszonen imorgon. Det som barnet kan göra nu med assistans kommer det senare att kunna göra ensam.” (Dysthe & Igland, 2003, s. 81)

3.4 IT i skolan

Dysthe delar upp användningen av IT i skolan i fyra, i vissa fall överlappande, paradigmen och kopplar dessa till de pedagogiska teorier som har varit rådande under det senaste halvdecenniet (Dysthe, 2003, s. 296). Det första paradigmet är ett IT-användande av behavioristisk variant där fokus låg på utvärdering av inlärningsresultat. Det andra paradigmet har kopplingar till kognitivismen då mer avancerad teknik skapade förutsättningar att försöka återskapa läraren och använda datorn för överföring av kunskap. I ett tredje paradigm utvecklas kognitivismen och Koschmann (1996, s. 4) skriver att eleven nu har möjlighet att bli sin egen lärare genom att instruera datorn med kommandon. Det fjärde paradigmet, som även enligt Koschmann (1996, s. 4) är ett forskningsparadigm inom utbildningsteknologi, är datorunderstött samarbetslärande (DSSL) som bygger på det sociokulturella perspektivet på lärande.

3.4.1 Elektroniska diskussioner

Dysthe menar att elektroniska diskussioner finns i två varianter, *synkrona* och *asynkrona* diskussioner (Dysthe, 2003, s. 295). Synkrona elektroniska diskussioner sker i nuet och ger en aktiv och interaktiv dialog där kommunikationen är direkt mellan parterna i diskussionen. När diskussionen istället är asynkron ges större tillfälle för reflektion då tiden mellan ett första inlägg och det nästkommande är längre. En synkron kommunikation kan vara exempelvis en direktchatt mellan en part och en eller flera andra samtidigt. Den synkrona kommunikationen kan ske i ett forum där ett inlägg görs vid ett tillfälle och besvaras en eller flera gånger vid ett senare tillfälle oavsett om det är en timme, en dag eller flera månader senare.

3.4.2 Externa minnessystem

Säljö (2005, s. 52) beskriver *externa minnessystem (EMS)* som artefakter, alltså medierande redskap där det som är inlärt *externaliserats* och lagras för framtida bruk. Vidare förklarar Säljö (2005, s. 186) att EMS kan vara texter, kartor eller sökbara databaser. Moderna exempel kan vara webbplatser som den för Nationalencyklopedin, NE.se [17] eller den öppna encyklopedin Wikipedia [16] där allmänheten bidrar med innehållet. Det kan även vara kartor som webbplatsen Google Earth [18] där det gratis går att se kartor från hela världen, till och med månen. Elektroniska minnessystem kan även assistera oss som i dagens ordbehandlare där felstavade ord korrigeras automatiskt och rättstavning sker beroende på vilket språk som skrivs (Säljö, 2005, s. 187).

3.5 Styrdokument

Här beskrivs de kursplaner som används i analysen efter observationen. Även läroplanen (LPF94) får en beskrivning för att kunna användas senare i studien.

3.5.1 Kursplaner

På det nationella programmet Medieprogrammet finns bland annat karaktärsämnen Mediekunskap A, MDK1204 (Skolverket, Mediekunskap, 2000) och Medieproduktion A, MPR1201 (Skolverket, Medieproduktion, 2000). Mediekunskap är en teoretisk kurs i vilka medier som finns och hur medier spelar en roll i samhället. Medieproduktion är som namnet antyder en mer produktionsinriktad kurs där eleven får prova på olika former av medieproduktioner som grafisk produktion, musikproduktion, textkommunikation och multimedia.

Elever på Medieprogrammet läser den obligatoriska kärnämneskursen Naturkunskap A, NK1201 (Skolverket, Naturkunskap A, 2000) med mål som behandlar naturvetenskap och det naturvetenskapliga förhållningssättet samt miljöaspekter.

Samtliga elever på gymnasiet gör det obligatoriska Projektarbetet, PA1201 (Skolverket, Projektarbete, 2000) där de studerar självständigt med handledning av en eller flera lärare under en begränsad tid. Projektarbetet bedöms delvis utifrån levererat resultat men även till stor del utifrån processredovisning och dragna slutsatser.

På den gymnasieskola där studien genomfördes fanns kursen den lokala kursen Hypermedia en valbar kurs i årskurs tre. Kursen ger grundläggande teoretiska kunskaper kring hur en webbplats byggs upp och praktiska färdigheter i webbutveckling.

3.5.2 Läroplan

Läroplanen är en av regeringen utfärdad förordning som all personal i skolan ska rätta sig efter. Den läroplan som gäller för gymnasieskolan är Lpf94, läroplanen för de frivilliga skolformerna (Skolverket, 2009). Ur läroplanen kan man utläsa viktiga delar av en lärares uppdrag såsom värdegrunder, mål och riktlinjer.

4. Metod

I studien har både kvantitativ observation och kvalitativa intervjuer utförts för att samla in empiriska data. Studien består av fallstudier på sex elever i årskurserna 1, 2 och 3 på gymnasiet medieprogram.

En anledning till att samla in både kvantitativa och kvalitativa data är att de kompletterar varandra väl. Kvantitativa data ger en tydlig överblick och ger generellt sett mindre utrymme för tolkning men innebär därmed också att möjligheterna att uppfatta nyanser är begränsade. Kvalitativa data samlas ofta in under intervjuer där data som annars hade kunnat gå förlorad istället kan komma undersökningen till godo. En aktiv och receptiv intervjuare kan här ställa motfrågor och snappa upp sådant som annars hade fallit bort. Metodologin att använda sig av båda dessa metoder för datainsamling kallas ibland för triangulering, ett begrepp som lånats från sjöfararnas navigering. Genom att mäta vinkeln från sin egen position och två andra givna positioner exempelvis välkända stjärnor eller planeter så går det att räkna ut den egna positionen. (Trost, 2005, s. 16)

I en studie av amerikanska ungdomars användning av digital teknik skriver Samuel Craig Watkins i boken *The Young and the Digital* (2009):

“Whereas quantitative methods help researchers identify trends, frequencies, and patterns, qualitative methods provide depth, detail, and color. Quantitative data tells you, for example, that teens spend an average of three hours a day online. Qualitative data provides rich detail on the kinds of experiences generated during those three hours.” (Watkins, 2009, s. 213)

4.1 Urval

Vid valet av respondenter skapades en lista över befintliga elever (populationen) som sedan tidigare på eget initiativ skickat en vänförfrågan till mitt lärarkonto på Facebook och blivit accepterade av mig. Förteckningen sorterades på årskurs, efternamn och kön. Ett obundet slumpmässigt urval (OSU) genomfördes med hjälp av tärningar. Först slogs en tärning för att avgöra hur många tärningar som skulle slås, vilket bestämdes av antalet respondenter i en viss årskurs av ett givet kön. Vid urvalet bland exempelvis tretton elever slogs först en tärning som avgjorde om en, två eller tre tärningar skulle slås i andra omgången. Om det var sex eller färre antal elever slogs endast en tärning. I det fall det var sju eller fler potentiella respondenter så gav resultatet av den andra omgången numret på vilken av respondenterna som skulle väljas ur listan.

Efter urvalsprocessen var urvalet en tjej och en kille ur varje årskurs på medieprogrammet. Att det blev uteslutande elever på medieprogrammet beror på att det endast var dessa elever som visste om att jag hade ett konto på Facebook då jag informerar om det när jag möter elever i min undervisning. Jag har fått förvånansvärt få vänskapsförfrågningar från elever som läser andra program än det jag undervisar på (medieprogrammet).

Totalt var urvalet alltså sex elever. För att underlätta för läsaren har varje respondent fått ett namn i studien och en färg till tankekartorna (se 4.4.1) enligt följande:

- Sara (Lila), tjej i årskurs 1

- Karl (Blå), kille i årskurs 1
- Lisa (Orange), tjej i årskurs 2
- Johan (Gul), kille i årskurs 2
- Christine (Grön), tjej i årskurs 3
- Nils (Röd), kille i årskurs 3

4.2 Etiska ställningstagande

Jag har valt att separera min privata gemenskap på Facebook från min gemenskap i min roll som lärare. Jag har alltså två separata konton på Facebook, ett i mitt eget namn och ett i mitt namn med prefixet ”Lärare”. Jag anser att Facebook inte ännu har tillräckliga verktyg för att styra vilka av mina vänner som ser vad jag publicerar. Exempelvis så arbetar jag mycket med statusar för att förmedla vettiga länkar, bilder, filmer och texter med anknytning till min undervisning. Detta är inte något som jag vill skicka till samtliga i min privata vänkrets. På samma sätt vill jag inte dela med mig till alla elever och andra som är intresserade av min lärarprofil vad jag har gjort i helgen eller uppdateringar om min familj som bara rör mig och mina vänner. Jag tar själv inget initiativ till att skapa kontakter på Facebook med elever utöver att jag informerar de elever jag möter om att jag finns på Facebook.

Vänförfrågningarna kommer alltså uteslutande från elever till mig och inte tvärt om. En av de största anledningarna till att jag väljer att arbeta på det viset är att så fort en elev blir vän med mig så har jag möjligheten (det vill inte säga att jag utnyttjar den) att se alla deras statusar på Facebook väldigt långt tillbaka i tiden. Jag ser även alla deras statusar som de gör i realtid på min förstasida på Facebook, den så kallade nyhetsidan eller *flödet*.

4.3 Observation

Metoden för denna datainsamling bygger på de inbyggda funktioner för publicering av data som finns på Facebook. Respondenterna publicerar korta texter som behandlar vad de gör för tillfället i en så kallad *status*.

Genom att göra en kvantitativ uppställning av när statusmeddelanden berör undervisningen kan det ske en fördelning mellan statusmeddelanden av privat karaktär och när det finns en anknytning till ett lärande.

Informationskravet i de forskningsetiska principerna inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning (Vetenskapsrådet, 2002, s. 7; Stukát, 2005, s. 131) ger en möjlighet till att vänta med att informera respondenten tills efter observationen om det kan äventyra studien.

Respondenterna i den här studien informerades om sin medverkan i studien först efter observationen hade slutförts då insamlingen av deras statusar var slutförd. Risk fanns annars att de skulle påverkas av den information och att de då hade ändrat hur de använde sig av Facebook.

Respondenterna observerades genom att samtliga statusar lagrades i ett kalkylblad. De statusar som hade koppling till ett lärande markerades för att senare kunna beräkna den procentuella andelen av statusuppdateringarna som hade koppling till ett lärande. Samtliga statusar märktes enligt nedanstående benämningar.

<i>Respondentens unika benämning</i>	E
<i>Antalet dagar från observationens start</i>	3
<i>Veckodag</i>	söndag
<i>Datum</i>	10-10-10
<i>Klockslag</i>	14:41:00

Plattform (från dator eller mobiltelefon)
Anknytning till lärande
Statusuppdateringens text

Dator
Naturkunskap (Kurs)
någon smart människa som med enkla ord
kan förklara skillnaden mellan "astronomi" och "astrologi" för
mig?
astronomi är vetenskap, astrologi är typ stjärntecken å sånt
vad behövde du den kunskapen föööör?
egentligen ingenting. satt bara och läste och fick upp båda orden
och insåg att jag inte visste vilket som var vilket osv.

Kommentarer (3 st)

4.4 Intervjuer

För att ge ett djup till studien så genomfördes kvalitativa intervjuer med samtliga respondenter. Merriam (1994, s. 100) skriver att intervjuer är ett bra instrument för att samla in information eftersom det går att sondera olika svar och fråga om förtydliganden.

Samtliga intervjuer genomfördes under liknande förutsättningar i samma lokal, en lektionssal som annars var stängd för undervisning. Trost skriver att platsen för intervjun är relevant, speciellt med avseende på miljön runt omkring. Det bör inte finnas några åhörare eller andra störningsmoment och den intervjuade ska känna sig trygg under intervjun. Samtliga intervjuer hade en längd mellan 20 och 30 minuter. (Trost, 2005, s. 44)

De intervjuade blev inledningsvis informerade om att deras deltagande var frivilligt och att de när som helst under intervjun kunde avbryta och dra sig ur intervjun i enlighet med samtyckeskravet i HSFR (Vetenskapsrådet, 2002, s. 10; Stukát, 2005, s. 131). De blev även informerade om att i de fall de valde att delta så skulle insamlad data behandlas anonymt och konfidentiellt där varje respondent blev tilldelad en bokstav som beteckning och samtlig data lagrades inlåst i ett skåp. Konfidentialitetskravet innebär att all insamlad data av privat natur ska lagras på ett sådant sätt att utomstående inte ska kunna identifiera individer som deltar i undersökningen (Vetenskapsrådet, 2002, s. 12; Stukát, 2005, s. 132).

Trost (2005, s. 53) rekommenderar att intervjuaren följer ett intervjumanus med ett fåtal frågeområden som kompletterades med följdfrågor. Intervjumanus för de genomförda intervjuerna finns att finna som bilaga. Vid utformandet av intervjumanuset så togs det i beaktning bland annat att den inledande frågan bör vara konkret och lätt att besvara för att inte skapa förvirring i början av intervjun (Trost, 2005, s. 70). Provocerande, hypotetiska och retrospektiva frågor undveks eftersom de inte sällan gör den efterföljande tolkningen av materialet onödigt utmanande (Trost, 2005, ss. 79-82).

Intervjuerna spelades in på ett digitalt minne kompletterat med intervjuarens anteckningar för att lättare kunna hitta relevanta delar för transkribering. (Trost, 2005, s. 55)

Vid transkriberingen kan forskaren välja att endast nedteckna det som har en högre relevans för studien samt omstrukturera i ordningen för att passa intervjumanus. Således blir data från intervjuer lättare att överskåda och följaktligen även mer lättillgänglig för tolkning och analys. Nackdelen med metoden är att vissa delar av data faller bort i transkriberingen men som Trost påpekar så finns de inspelade intervjuerna kvar för senare omtolkning om det behövs. (Trost, 2005, s. 127)

Gällande nyttjandekravet i HSFR så föreligger inga yttre intressen för studien utöver det grundläggande vetenskapliga syftet (Vetenskapsrådet, 2002, s. 14). Studien kommer att publiceras offentligt som ett bidrag till forskningen på området och således vara tillgänglig för andra forskare och vetenskapliga intressenter (Stukát, 2005, s. 132).

4.4.1 Tankekartor

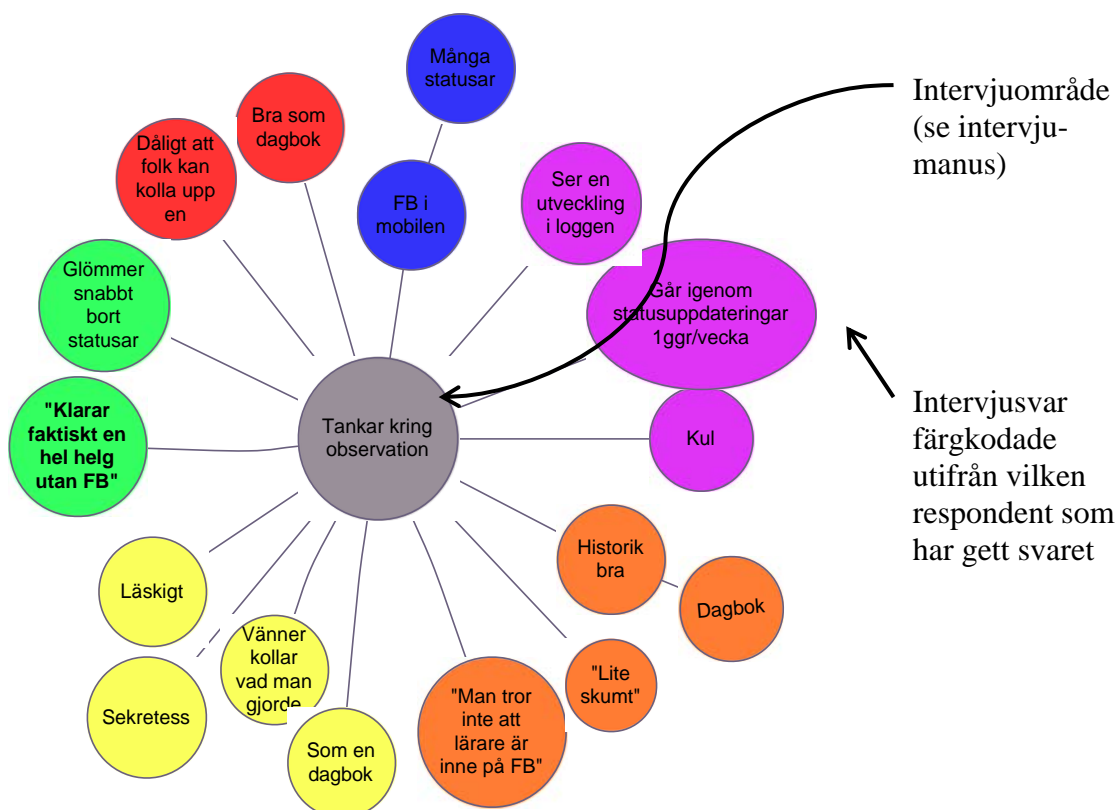
Anteckningarna togs i form av tankekartor som utgick från fyra huvuddelar i intervjun. Dessa tankekartor digitaliserades och färgkodades i efterhand där varje respondent fick en egen färg.

Första delen av intervjun innehöll frågor om de intervjuades användning av Facebook i dagsläget. Andra delen behandlade avslöjandet av observationen och den intervjuades tankar och reaktioner kring denna. I den tredje delen mättes hurvida den intervjuade använde chattfunktionen i Facebook och på vilket sätt för att avslutas i den fjärde och sista delen där den intervjuade fick komma med förslag på hur skolan kan arbeta med Facebook i framtiden.

Tankekartorna visade sig vara en bra metod för att få en överblick av resultaten från intervjuerna. De ger en strukturell överblick över innehållet utan att de tar för mycket fokus från intervjun. Trost (2005, s. 55) skriver att "antecknande kan verka störande" vilket jag inte upplevde med tankekartor. En del av de intervjuade var intresserade av vad som antecknades och följde gärna med i tankekartan under tiden som den skapades medan några av de intervjuade var mindre intresserade av vad som nedtecknades.

De sex tankekartorna från intervjuerna med eleverna sammanställdes till fyra tankekartor, en för varje huvuddel i intervjun. Där sammanställdes svaren från samtliga elever som då samlades i en tankekarta för varje frågeområde. För att kunna utläsa vilken elev som sagt vad så färgkodades tankekartorna med en färg för varje intervjuad elev (Se 4.1 Urval).

Arbets sättet med tankekartor underlättade analysen av intervjumaterialet och gav en god överblick över materialet. Här följer tankekartan från intervjudelen där eleven berättade om reaktionerna på att ha blivit observerad på Facebook. Samtliga fyra tankekartor finns som bilagor i slutet av dokumentet.

Figur 1 Utdrag ur tankekarta från intervjudel

4.5 Reliabilitet, validitet och generaliserbarhet

Här diskuteras studien kopplat till begreppen reliabilitet, validitet och generaliserbarhet enligt Stukat (2005, ss. 125-130).

Reliabilitet definieras av Stukat (2005, s. 125) som hur mycket slumpen kan påverka den mätning som ligger till grund för de empiriska data som samlas in. Det kan handla om missförstånd när frågor ställs eller om hur yttre förhållanden som exempelvis dagsform kan påverka svaren hos respondenterna. För att nå en hög nivå av reliabilitet reviderades intervjufrågorna flertalet gånger där en av de sista åtgärderna var att förenkla formuleringarna i frågorna för att undvika missförstånd. Intervjufrågorna finns i sin helhet i intervjumanuset som finns som bilaga. Fördelen i en intervjusituation jämfört med exempelvis enkäter är att intervjuaren kan uppmärksamma när en fråga uppfattas otydligt och förklara innebörden av frågan direkt. Under några av intervjuerna som genomfördes i studien så frågade de intervjuade vad som menades men någon enstaka fråga och fick då ett direkt svar som gjorde att frågan kunde besvaras.

Validiteten i en undersökning beskriver om mätningen mäter mer eller mindre av det som var avsett att mätas. Stukat (2005, ss. 126,127) beskriver tre exempel där; a) Mätningen *täcker mindre* än det man syftar till (Alla frågor blir inte ställda); b) Mätningen *täcker mer* än det man syftar till (Irrelevanta frågor ställs och besvaras) eller c) Mätningen *täcker en del* av det man syftar till samt dessutom något annat (Frågorna är för ospecificerade vilket ger redundans i insamlad data). Validiteten i denna studie kan ifrågasättas ur ett alternativ c-perspektiv där utmaningen har legat i att definiera vad som innefattas av begreppet lärande. Den öppna frågan om respondenten lär sig något med hjälp av det sociala nätverket lämnades öppen medvetet för att fånga upp eventuella nya perspektiv. Detta ledde till flera olika sorters svar och det var även denna fråga som i vissa fall behövde förklaras mer ingående (se ovan).

När det gäller hur ärliga eleverna var under intervjuerna så var några av respondenterna elever till intervjuaren i en pågående kurs vilket kan ha påverkat deras svar specifikt kring frågor om lärarens vara eller icke vara på de sociala nätverken (Stukat, 2005, s. 128). Min uppfattning är ändå att påverkan av maktförhållandena i relationen mellan intervjuare och de intervjuade är minimala och inte tillräckligt allvarliga för att studiens trovärdighet ska ifrågasättas.

Generaliserbarheten i undersökningen kunde ha ökats genom att i den kvantitativa undersökningen (observationen) ha ett större urval respondenter vilket hade lett till en större mängd insamlad data. Till intervjuerna kunde ett andra urval ha genomförts för att samla in kvantitativ data. Vad gäller tolkningen av insamlad data så skedde denna i två steg där anteckningarna under intervjuerna (se tankekartor) följdes upp av att de inspelade intervjuerna lyssnades igenom i efterhand då tankekartorna fylldes på och citat valdes ut för att figurera i studiens resultatavsnitt. För att öka reliabiliteten kunde en oberoende medbedömare även tolkat insamlad data i efterhand. Nackdelen med att använda sig av en medbedömare är att denna person kunde ha missat att uppfatta de nyanser som endast framgår i själva intervjusituationen. Vid användandet av en medbedömare hade ett mått på *interbedömarreliabilitet* (Stukat, 2005, s. 130) kunnat uppmätas och diskussioner kring *diskrepans* kunde ha kompletterats studien vilket hade lett till en högre nivå av reliabilitet.

Det faktum att respondenterna uteslutande var elever på medieprogrammet kan ha påverkat studiens generaliserbarhet. Eventuellt i det avseendet att de har fått utbildning om hur medieverktyg kan utnyttjas och på så vis har en annorlunda referensram jämfört med elever som läser andra gymnasieprogram. Det kan göra att dessa elever använder det sociala

nätverket på ett annorlunda sätt jämfört med andra elever. Det är även vanligt att undervisningen sker i datorsalar eftersom eleverna använder datorerna för att skapa medieproduktioner. Detta innebär att eleverna spenderar en till tre heldagar i veckan, beroende på vilken årskurs de läser, där de fysiskt befinner sig framför en dator med uppkoppling till Internet. Utöver dessa omständigheter så har flertalet elever så pass avancerade mobiltelefoner att de är anslutna till det sociala nätverket konstant via mobilen. Om detta är mer eller mindre vanligt bland elever på medieprogrammet jämfört med elever som läser andra gymnasieprogram är en annan fråga, som inte besvaras i denna studie.

5. Resultat

I detta kapitel redovisas resultatet från datainsamlingen av observationen vilket sedan följs av sammanfattningar från intervjuerna med de sex eleverna.

5.1 Observation

Resultatet av 28 dagars observation med insamling av sex elevers statusar under denna tidsperiod blev totalt 193 statusar. Av dessa valdes 28 (15 %) med anknytning till lärande.

Diagrammet nedan visar att andelen statusar som har anknytning till lärande är störst i årskurs två där 8 (20 %) av statusarna har anknytning medan endast 5 (8 %) av statusarna från eleverna i årskurs ett har att göra med lärande. Eleverna i årskurs tre hamnar också högt med 15 (16 %) anknytning till lärande.

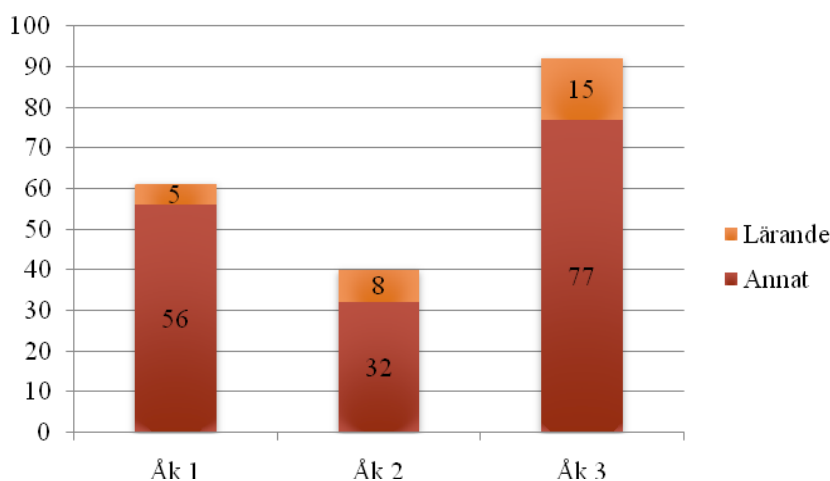

Diagram 1 Statusar och andel relaterade till lärande

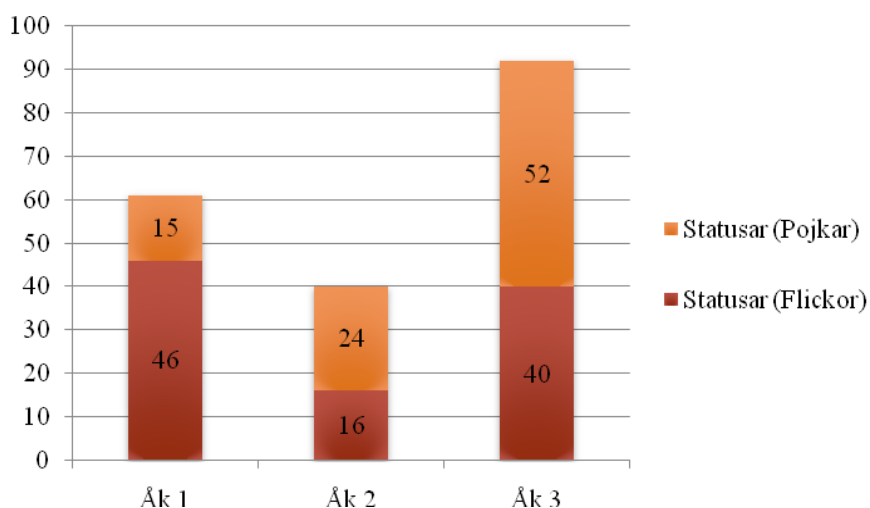

Diagram 2 Antal statusar relaterade till lärande (per kön)

När det gäller könsfördelningen av totala andelen statusar så visar det sig att bland eleverna i årskurs ett står killen endast för 25 % av statusarna och tjejen för 75 %. I årskurs två och tre är förhållandet omvänt med en marginell dominans av statusar från killarnas sida. När det gäller

relationen mellan kön och anknytning till lärande är skillnaden även här marginell. Knappt 14 % av tjejernas statusar hade anknytning till lärande medan drygt 15 % av killarnas hade liknande anknytning.

5.1.1 Utvalda statusar

För att tydliggöra kopplingen mellan respondenternas statusar och ett lärande följer ett urval av ett antal statusar med motivering till på vilket sätt kopplingen görs samt till vilket styrdokument.

Lisa i årskurs två skriver som status:

Någon som vet vart man kunde leta efter medienyheter? skulle vi bara leta på dagensmedia.se eller fick vi kolla på andra sidor också?

I kursbeskrivningen för Mediekunskap (MDK1204) under kriterierna för betyget godkänt står det skrivet att "Eleven hämtar fakta ur *olika typer av källor* och granskar dessa kritiskt" (Skolverket, Mediekunskap, 2000). Här kan vi se att frågan (statusen) har en direkt anknytning till kursplanen. För att ytterligare behandla kriteriet hade elevens vänner på Facebook kunnat kommentera och därmed ge ännu mer tyngd till lärandet.

Christine i årskurs tre och Karl i årskurs ett skriver som statusar:

hittade precis EQ:n i VLC, hehe. (Karl)
8 GB Minneskort = 502 RAW-filer. nu jäklar kan jag inte skylla på att minneskortet är fullt ;D (Christine)

I kursbeskrivningen för Medieproduktion A (MDK1201) står det skrivet att "Eleven skall känna till olika material, *utrustningar och hjälpmedel för produktion* inom medieområdet..." (Skolverket, Medieproduktion, 2000). EQ är en förkortning av equalizer som är ett ljudtekniskt verktyg som kan höja och sänka volymen i ett utvalt frekvensområde [13]. VLC är en förkortning av Video LAN Client och är en mjukvara som kan spela upp ljud och video [14]. Karl har alltså hittat en funktion för ljudteknik i en mjukvara som används för produktion inom medieområdet och vill dela med sig av sin kunskap till sina vänner.

Christine har testat sitt nya lagringsmedia på åtta gigabyte och beräknat hur många fotografier i högsta kvalitet, så kallat RAW-format, som får plats på det nya minnet. Denna slutsats som Christine har dragit efter matematiska beräkningar väljer hon att dela med sig av till sina vänner.

Christine i årskurs tre skriver som status:

någon smart människa som med enkla ord kan förklara skillnaden mellan "astronomi" och "astrologi" för mig? (Christine)

astronomi är vetenskap, astrologi är typ stjärntecken å sånt. (Kommentar av vän)

I kursbeskrivningen för Naturkunskap A (NK1201) står det skrivet att "Eleven skall ha kunskap om den naturvetenskapliga världsbildens framväxt samt universum och jordens

historia" (Skolverket, Naturkunskap A, 2000). Christines status fick många kommentarer och diskussionsdeltagarna kom till sist fram till svaret på hennes fråga.

Nils i årskurs tre skriver som status

projektarbetet: hur mycket skriver ni i det gula häftet? jag får verkligen inte fram mycket.. (Nils)

I kursbeskrivningen för Projektarbete (PA1201) står det skrivet att "...eleven skall *välja ett kunskapsområde, avgränsa det, formulera ett problem eller ställa en fråga.*" (Skolverket, Projektarbete, 2000). Här är Nils i början av sitt projektarbete och ska formulera sig i en idéskiss i sitt gula häfte, göra avgränsningar och välja ansats till problemområdet. Nils känner sig frustrerad och ber sina vänner på Facebook ge honom råd om hur han ska komma igång.

Nils i årskurs tre skriver i sin status

bara jag som tycker att det är manligt att våga gråta? (Nils)

Här berör Nils läroplanens värdegrundsavsnitt där det står skrivet att "...*jämställdhet mellan kvinnor och män... är de värden som skolan ska gestalta och förmedla.*" (Skolverket, 2009, s. 3). Statusen åtföljs av kommentarer från Nils vänner där vännerna resonerar fram och tillbaka om manlighet.

så himla rätt! (Kommentar)

då e vi 2 X! (Kommentar)

Ola.. vi är inte mer än män helt enkelt.. ;) (Kommentar)

nej! det är inte baa du som tyckerde :) (Kommentar)

**hänvisar till Steve Hughe och hans tankar om homo/heterosexualitet* =) Det är manligt att kramas! (Kommentar)*

varför manligt :o vrf inte ba mänskligt? Xd (Kommentar)

meh sant X ^^ (Kommentar)

Christine i årskurs tre skriver som status

sitter och kodar hemsidan som ska lämnas in på fredag. JÄVLAR vad grym jag äääär! (Christine)

mycket kvar? Xd (Kommentar)

ska slänga in fler bilder och skriva kommentarer i koderna, annars är jag nästan klar :) (Svar)

Jo det är ju rätt sköj. Inte dumt att lära sig om inte annat ^^ (Kommentar)

breddar min media-utbildning! (Svar)

I kursplanen till den lokala kursen Hypermedia står det skrivet att "...eleven skall kunna *skapa och designa en användarvänlig webbsida*". I Christines status påminner hon sina vänner om

en inlämningsuppgift i Webbdesign och vännerna frågar hur det går. Christine avslutar med att motivera hennes val av kursen för framtiden.

5.2 Intervjuer

Under intervjuerna med de sex respondenterna informerades eleverna om att de hade observerats och de fick se sina statusuppdateringar i en lista. Efter det följde frågan om vilka tankar de fick kring att ha observerats. Lisa tycker att det är lite skumt och tror inte att lärarna ska vara inne så inne i Facebook. Johan och Nils tycker att det är lite otäcktt att vänner kan kolla upp statusar i efterhand, men att det är positivt att det blir som en dagbok. Christine tycker att hon snabbt glömmmer bort statusar eftersom hon skriver nya hela tiden. Efter att hon har läst igenom sammanställningen av hennes statusar drar hon vissa slutsatser och utbrister plötsligt glatt överraskad:

”Jag klarar faktiskt en hel helg utan Facebook!”

Christine, årskurs tre

5.2.1 Hur används det sociala nätverket av gymnasieelever?

På frågorna om hur de intervjuade använder sig av Facebook svarade samtliga intervjuade att de använde sig av statusar för att dela med sig av och ta del av andras texter på Facebook. Det var även vanligt att trycka på *gilla* på andras händelser och det förekom både spelande och uppladdande av bilder och filmer till Facebook.

När det gällde anledningen till varför just Facebook var deras val så säger Nils att det är för att Facebook är en sammanslagning av många andra sociala nätverk och nämner MySpace, Twitter och bloggar som exempel. När många informationsflöden samlas på ett ställe så ”har man mer koll”. Han tycker även att det är en fördel att Facebook inte erbjuder några alias, det vill säga att närvaron inte är anonym utan användarna agerar under sitt eget namn.

Hälften av de intervjuade värdesätter högt hur Facebook underlättar distanskontakter, om det så gäller familjemedlemmar, släktingar eller gamla vänner där de fysiska mötena är färre på grund av flytt eller byte av skola.

Lisa och Johan säger att Facebook underlättar för dem att få nya vänner eftersom de skapar en relation genom att lära känna varandra på Facebook innan de träffas. När de sedan träffas i verkligheten har de redan något att prata om och det är lättare att föra en konversation när det går att förutsätta att man redan känner till vissa saker om varandra.

”Det känns som att man har kontakt bara genom att se vad de gör. Man kommenterar någonting och pratar kring det. Det kanske det inte hade blivit om man inte hade haft Facebook. Då kanske man inte hade hörts av lika ofta.”

Lisa, årskurs två

Nils har som tumregel att träffa personerna innan han blir vän med dem på Facebook och Johan berättar att han av misstag lagt till flera personer som vänner utan att han kände dem i verkligheten.

Lärande på det sociala nätverket

På den direkta frågan där de intervjuade fick svara på om de tyckte att de lärde sig något med hjälp av Facebook svarade Christine att hon genom Facebook fick tips om ny musik och filmer. Hon uppskattade även meddelande-funktionen i Facebook för att kunna skicka direktmeddelanden till lärare och få tag i dem direkt utan att behöva leta upp e-postadressen och starta e-postprogrammet. Både Lisa och Nils reflekterar över att de skriver statusar som en fråga för att få igång en diskussion som oftast leder till intressanta synpunkter eller ett direkt svar om läxor, prov eller schemat. Nils svarar på frågan om det finns ett lärande på Facebook:

”Ja, det är lätt att starta diskussioner. Sitter man fast med en fråga så skriver man bara det i en statusuppdatering. Det finns alltid de som jävlas och som bara vill ha kul. Så finns det dem som kan någonting om det och så skriver de sina åsikter eller man bara pratar fram och tillbaka. Det är riktigt skönt att ha det.”

Nils, kille i årskurs tre

Sara och Karl har reflekterat kring hur de publicerar sig på nätet och upplever att de genom att använda Facebook har blivit mer måna om att skydda sin integritet. Karl berättar att han har observerat bråk och smutskastningar på Facebook som han själv tar avstånd från. Han menar att han därigenom lär sig sociala regler om hur man inte ska bete sig på sociala nätverk.

Synkrona diskussioner

På frågan om eleverna använder sig av chattfunktionen svarar samtliga att de gör det ibland. Sara berättar att hon använder chatten dagligen istället för andra chattprogram medan Nils tycker att chatten fungerar tekniskt dåligt och att han hellre använder Skype eller MSN, men även Nils kommer till slut fram till att han ofta använder chattfunktionen i Facebook. Lisa tycker att chatten är bra för akuta frågor speciellt på kvällstid när det är svårare att få tag på en lärare. Då frågar hon istället en kompis om läxor eller annat skolarbete. Karl kommunicerar mycket med chattfunktionen och säger att innan han började använda Facebook och chatten så kändes det som att han ”satt i en grotta” och menar då att han var mer isolerad från omvärlden då jämfört med nu.

”Hur mycket har du pluggat?”

Johan, årskurs två

Johan ställer ofta frågor om skolan på chatten, ber om läxhjälp av kompisar eller kollar hur mycket kompisarna har pluggat till något prov. Karl chattar ofta med ”den som har koll i klassen” för att få klarhet i läxor eller schemafrågor vilket är något som återkommer i flera svar även från Sara och Christine. Nils chattar med sina lärare innan lektionen och då undervisningen tillåter det jobbar han hemifrån eller gör vissa delar av skolarbetet hemifrån med lärarens godkännande. Christine som går i årskurs tre och har stora delar av sin undervisning under eget ansvar och inte i traditionell klassrumsundervisning uppskattar chattfunktionen för att komma i kontakt med skolkamrater för att äta lunch eller ta en fika.

En baksida av det sociala nätverket

Samtliga intervjuade förutom Johan tycker att Facebook distraherar och försämrar koncentrationen i klassrummet. Karl är stundtals väldigt trött på att använda Facebook och har

lätt till att överkonsumera, samtidigt säger han att han inte vill sluta för att ”man missar så mycket utan Facebook”. Nils sammanfattar problematiken när han berättar:

”Man kan bli väldigt okoncentrerad. Det är väldigt lätt att när man sitter vid en dator att man snabbt åker in på Facebook istället. Hur man än försöker hålla sig borta från det så... Det är en sådan frestelse, man vill vara i ständig kontakt med folk.”

Nils, årskurs tre

Karl och Christine går så långt att de skulle kunna tänka sig att skolans IT-avdelning blockerade Facebook för att de ska få arbetsro men de är i minoritet. Sara och Lisa tycker inte att blockering är en bra lösning för de använder sig av Facebook för snabb kommunikation med klass- och skolkamrater. Johan hade blivit direkt upprörd om skolan blockerade Facebook.

5.2.2 Hur kan det sociala nätverket användas för lärande?

”Alla lärare borde finnas på Facebook”

Johan, årskurs två

När det gäller lärares vara eller icke vara på skolan anser samtliga intervjuade elever att det är positivt med lärares närvaro på Facebook. När lärare är på Facebook så är det enligt Johan lättare att komma i kontakt. Lisa tycker att det är bra för ”där är man redan både som privat och som elev”. Sara och Karl uppskattar när lärare påminner om läxor och prov genom Facebook.

Gräsrotsvisioner

Avslutningsvis under intervjuerna fick eleverna berätta om sin vision om hur skolan kan hantera Facebook. Sara och Lisa tyckte att det borde finnas en speciell skolverversion av Facebook där bilder och spel var blockerat och att inga utanför skolan skulle ha tillgång till det nätverket. Nils tycker att alla program ska ha en egen sida på Facebook medan Christine vill att lärare skapar Facebook-grupper för sina elever. Då når man eleverna direkt, menar hon. Johan och Nils vill gärna ha påminnelser om läxor och prov genom Facebook.

Johan tycker dock inte att Facebook är tillräckligt för att ersätta skolans webbaserade lärplattform av den anledningen att det inte går att ladda upp dokument till Facebook. Sara, Karl, Lisa och Johan tycker att lärare borde parallellpublicera material som laddas upp på lärplattformen även på Facebook. Karl säger att lärare borde länka till dokument på Facebook som laddats upp på lärplattformen.

”Facebook är väldigt mycket så... Man blir påmind om saker. Om någon lägger upp en länk om ett band eller någonting så blir man påmind om det. Jamen det här bandet är ju bra så det ska man lyssna på. Jag kan tänka mig att det är exakt samma effekt med Fronter (Lärplattformen). Att det kommer upp någonting om Fronter då blir man påmind att, oj jag kanske ska kolla där.”

Nils, årskurs tre

5.3 Sammanfattning

Sammanfattningsvis kan slutsatsen dras att gymnasieeleverna i urvalet använder det sociala nätverket Facebook i mycket stor utsträckning. Det används till allt från identitets- och relationsbyggande till mer enkel kommunikation för att underlätta vardagen både i och utanför skolan. Många delar av skolans olika styrdokument berörs, inte bara yrkesämnena utan även kärnämnen som Naturkunskap samt värdegrunden i Läroplanen.

Det sociala nätverket används för att skapa *förförståelse* innan en situation uppstår. I exemplet från en av intervjuerna är det nya bekantskaper som först upprättar en kommunikation på det sociala nätverket för att sedan lättare kunna umgås i verkligheten. Då går det att förutsätta vissa kunskaper om varandra och man vet vad man ska prata om. En parallell kan dras till att man först *läser in sig* på ett ämne innan det ska upp till diskussion i till exempel ett seminarium.

Med det sociala nätverket upprätthålls en *kontakt med* och en *relation till* en person eller ett kunskapsområde. Genom att ens vänner hela tiden bidrar med information som direkt kommer upp på startsidans flöde hålls relationen till personen vid liv. På samma sätt kan relationen till kunskap hållas vid liv genom att ens vänner delar med sig av sina nya kunskaper och deltar i diskussioner som uppstått ur en status som ställts som en fråga eller ett påstående.

Kommunikationen på det sociala nätverket sker kontinuerligt i både synkron och asynkron form. Den *asynkrona* kommunikationen står i centrum av interaktionerna på det sociala nätverket. Den relativa beskrivningen i begreppet asynkron lämnar dock övrigt att önska när man talar om sociala nätverk. Detta eftersom tiden från publicering till återkoppling ibland är mycket kort då statusar ibland publiceras ena minuten för att kommenteras friskt bara några sekunder senare. Snarare faller då denna kommunikation hellre under definitionen som *synkron* kommunikation. Möjligheten till äkta synkron kommunikation där det går att nå andra personer direkt genom chatten gör att interaktionen på det sociala nätverket känns ännu mer levande och innebär enklare kommunikation utan att behöva ta omvägar.

De sex intervjuade eleverna är överens om att skolan bör delta på de sociala nätverken. Genom att lärare är närvarande även på denna arena kan de iaktta, interagera med och engagera sina elever på ett sätt som tidigare inte har varit möjligt. Intresset för ett kunskapsområde kan väckas innan det presenteras i klassrummet. Frågetecken som annars ligger i det fördolda kan synliggöras genom att eleverna publicerar dem på det sociala nätverket. Med lärares delaktighet även på denna plattform kan dessa frågor besvaras och svaret distribueras automatiskt i det sociala nätverket till frågeställarens alla vänner som då har sett både frågan och svaret. Önskemålet från de intervjuade är tydligt och klart. De uppskattar när lärare deltar på sociala nätverk då lärarnas tillgänglighet för sina elever ökas markant.

6. Diskussion

I slutdiskussionen förenas studiens teorier och empirin från resultatdelen enligt Stukát (2005, s. 142). Studiens resultat sätts i förhållande till tidigare forskning på området och det ges förslag till framtida forskning. Diskussionen avslutas med vilken relevans studien har för läraryrket.

6.1 Sociokulturell teori i det sociala nätverket

Enligt sociokulturell teori uppstår kunskap genom social *interaktion*, alltså i samspel med andra. Med hjälp av det sociala nätverket skapas dialoger med utvalda vänner där nya kunskaper kan inhämtas och alternativa åsikter kan komma fram. Att samarbeta under inläring engagerar och gör lärandet i många fall mer effektivt än det hade varit om det hade skett individuellt. På det sociala nätverket sker en individuell utveckling som tillsammans med andra individer i många fall är en följd av ett lärande, i enlighet med Vygotskijs teori om att *lärande medför utveckling*. Lärandet på det sociala nätverket är till sin form *distribuerat* där kunskap skapas tillsammans i en gemenskap.

Lärandet är *situerat*, beroende av den *kontext* som i skolan har fått ytterligare en dimension med de digitala mötesplatser som har växt fram med ny teknik. Det sociala nätverket har blivit ännu ett verktyg för *mediering*, en *artefakt* för eleven att *appropriera*. Verktuget är per definition socialt med interaktioner i samspel som sin grund. Här kan kunskap *internaliseras* intermentalt, tillsammans med andra, för att senare internaliseras intramentalt och i sin slutliga form *bemästras*.

Elever som traditionellt sett till största delen endast har umgått med klasskamrater har bara haft tillgång till en begränsad grupp människor att lära tillsammans med. Elever som idag är medlemmar på det sociala nätverket expanderar sin umgängeskrets genom att initialt skapa relationer på nätverket som sedan växer till en relation i ”verkligheten”. Detta medför att Vygotskijs *zon för nära förestående utveckling* utökas med hjälp av sociala nätverk. På det sociala nätverket kan eleven ha vänner med oanad spetskompetens inom flertalet områden. Genom att samla alla dessa experter på en och samma plattform kommer kompetensen inom räckhåll för eleven och det potentiella lärandet tillsammans med andra ökar i omfattning.

De *elektroniska minnessystemen* som idag hjälper oss med automatisk korrigerings av felstavningar och automatisk igenkänning av språk i en text kan utvecklas till nya EMS på de sociala nätverken. Utan att användaren aktivt söker själv så dyker det upp relevant information på det ständigt uppdaterade flödet. För elever kan det vara påminnelser om läxor, prov eller inlämningar men det kan även vara nya kunskaper eller aktuella händelser. Om elever skriver statusuppdateringar där de berättar hur de söker efter ny kunskap så kan elevens vänner på det sociala nätverket kommentera påståenden eller rekommendera alternativa källor. Diskussioner om olika ståndpunkter och inställningar som politiska, moraliska eller etiska sådana synliggörs och chansen är stor att det inom vännerna på det sociala nätverket finns representanter från båda sidorna av diskussionen. Transparensen ökar därmed markant och riskerna för inskränkt tänkande minskas förhoppningsvis med denna insynsmöjlighet.

I det sociala nätverket går eleverna från passiva mottagare till bidragande deltagare i en *praxisgemenskap*. I enlighet med *dialogismen* kommunicerar de aktivt i flera frågor med flera parter samtidigt. Watkins (2009) beskriver nuläget så här:

“Sit and talk with young people today about media and communication technology and a fascination generational ethos comes into clear view: the idea that they are not simply consumers of media but also creators and participants in media” (Watkins, 2009, s. 106)

6.2 Resultat i förhållande till tidigare forskning

Studien har som sin utgångspunkt Terzakis (2010) uppmaning att vidare undersöka elever synvinkel på hur sociala medier påverkar deras prestationer i skolan. Vad det gäller det sociala nätverket som prestationshöjande verktyg i skolan visar resultaten i denna studie att tillgängligheten av kunskap och den konstanta möjligheten till kommunikation är de centrala vinsterna för elever när de använder det sociala nätverket i skolan. Undersökningen har även visat på komplexiteten i en sådan här studie och förslagen på framtida forskning på området är följaktligen inledningsvis en uppmaning till studier utifrån liknande frågeställningar.

6.3 Förslag till framtida forskning

För att få en djupare förståelse av hur lärande kan ske i det sociala nätverket kan ytterligare forskning ske med ett större urval respondenter från flera olika gymnasieprogram eller på högstadiet. Det kan även vara intressant att undersöka ett specifikt område av lärande till exempel ett källkritiskt förhållningssätt eller politiska diskussioner i samband med ett val till riksdagen. På vilket sätt påverkas lärandet om eleverna använder det sociala nätverket i samband med sådana temata?

Eftersom det tydligt framkom i studien att elever har svårt för att kontrollera sitt användande av det sociala nätverket så är denna beroendefråga högst intressant att undersöka vidare. Hur fångar skolan upp och hur hanterar skolan bäst elevers beroende av sociala nätverk?

I det avseende att lärarens uppdrag förändras (se nedan) vore det intressant att undersöka vilka krav på kompetensutveckling detta ställer på lärare i skolor och på lärarutbildningar för att möta de nya behoven av lärare som ligger i framkant med sin IT-användning i undervisningen. Vad finns det för förutsättningar i skolan och hos lärarna idag och hur omfattande samt i vilken form bör kompetensutvecklingen ske? Vem ansvarar för att inte eleverna lämnas ensamma på det sociala nätverket och missar chansen att utnyttja det som det pedagogiska verktyg det skulle kunna vara?

6.4 Relevans för läraryrket

Vi står inför ett paradigmskifte i lärarens uppdrag. I den traditionella undervisningsmetodiken har det sociala samspelet mellan lärare och elev endast skett i skolan. Det har huvudsakligen skett i lektionssalen eller i vissa fall i korridorerna under rasterna. De mest motiverade eleverna har försökt leta upp lärare mellan sina lektioner eller försökt att kontakta sina lärare per telefon eller e-post.

Framtidens elever har sina lärare och sin undervisning även i det sociala nätverket. Det sociala nätverket är allestädes närvarande i elevernas liv genom handhållna enheter som mobiltelefoner, läsplattor eller bärbara datorer med konstant internetuppkoppling. På elevernas flöde kommer deras vänners senaste publiceringar upp blandat med lärarnas bidrag.

Vänner är en stor del av livet och har en given plats i det sociala nätverket men, visst är även skolan en stor del av livet? Tidigare har dessa två stora delar varit relativt avskilda från

varandra men nu möts de på samma arena. Läraren använder det sociala nätverket för att skapa intresse för ett kunskapsområde innan det berörs i undervisningen genom att länka till intressanta delar av internet eller genom att publicera intresseväckande frågeställningar på det sociala nätverket. Elever kan interagera med läraren och ge återkoppling direkt genom att kommentera eller *gilla* länkar eller statusar. På så sätt vet läraren vad som väcker intresset i den specifika elevgruppen och utfört på ett genomtänkt sätt ökar elevdemokratien med ett nytt sätt för elever att påverka sin undervisning.

Elever använder det sociala nätverket för att dra nytta av sina vänners kunskaper genom att skriva statusar om vad de jobbar med för tillfället och ställer frågor ut till samtliga vänner på samma gång. Diskussioner kring kunskapsområden startas av elever där både elever och lärare kan delta för att debattera synpunkter eller klargöra fakta kring området i fråga.

Det har funnits de elever som i den traditionella undervisningen inte kommit till tals utan endast uttryckt sig i individuella prestationer. Dessa elever har tidigare betraktats som osociala och blyga men får nu ett viktigt hjälpmedel i sin utveckling av det sociala nätverket. Här inleds utvecklingen genom att observera och lära känna sina medmänniskor vilket gör det lättare att inleda en kommunikation i verkligheten. I det sociala nätverket kommer dessa elever till tals genom att publicera material som tidigare har hållits för dem själva. De får en röst och har möjlighet att lyssna på ett nytt sätt när konversationerna som tidigare skedde i en skyddad miljö blir tillgängliga utåt genom det sociala nätverket.

När nu de allestädes närvarande sociala nätverken är sammanflätade med elevernas liv blir det än viktigare för skolan att eleverna lär sig hantera detta nya levnadssätt. Det är tydligt att flertalet av de intervjuade eleverna upplever det problematiskt att kombinera det sociala nätverket med skolan men flera av dem kan samtidigt inte tänka sig att helt avstå. Skolan behöver arbeta aktivt med det sociala nätverket i skolan, i undervisningen, under ledning av kompetenta lärare. Genom att reflektera kring detta nya verktyg tillsammans med eleverna och diskutera dess för- och nackdelar så motverkas beroendeliknande beteenden och verktyget utnyttjas till dess fulla potential.

Det behövs *fler vuxna* i det sociala nätverket. *Lärare* som skapar intresse och entusiasmerar genom att dela med sig av sina egna erfarenheter. *Lärare* som observerar handlingar som uttryck för kränkningar eller orättvisor för att kunna lyfta detta i verkligheten. *Lärare* som nu inte är en separat del av elevens liv bara i skolan utan delaktiga i hela utvecklingsprocessen. Delaktiga i det lärande som ibland sker även utanför skolans tjocka tegelväggar, varje dag, varje minut, varje sekund. Det allestädes närvarande lärandet.

7. Litteraturförteckning

- Dysthe, O. (2003). Dialogperspektiv på elektroniska diskussioner. i O. Dysthe (Red.), *Dialog, samspel och lärande* (Svenska uppl., ss. 295–320). Lund: Studentlitteratur.
- Dysthe, O. (2003). Sociokulturella teoriperspektiv på kunskap och lärande. i O. Dysthe (Red.), *Dialog, samspel och lärande* (Svenska uppl., ss. 31–74). Lund: Studentlitteratur.
- Dysthe, O., & Igländ, M.-A. (2003). Mikhail Bakhtin och sociokulturell teori. i O. Dysthe (Red.), *Dialog, samspel och lärande* (Svenska uppl., ss. 95–117). Lund: Studentlitteratur.
- Dysthe, O., & Igländ, M.-A. (2003). Vygotskij och sociokulturell teori. i O. Dysthe (Red.), *Dialog, samspel och lärande* (Svenska uppl., ss. 75–94). Lund: Studentlitteratur.
- Koschmann, T. (1996). *CSCL: theory and practice of an emerging paradigm*. Mahwah, New Jersey, USA: Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Merriam, S. B. (1994). *Fallstudien som forskningsmetod* (1:19 uppl.). Lund: Studentlitteratur.
- Säljö, R. (2000). *Lärande i praktiken* (1:a uppl.). Stockholm: Bokförlaget Prisma.
- Säljö, R. (2005). *Lärande och kulturella redskap*. Falun: Norstedts Akademiska Förlag.
- Skog, D. (2010). *Mjukvarumiljöer för gemenskap – en studie av nätgemenskap, teknik och kultur*. Institutionen för Informatik. Stockholm: Umeå Universitet.
- Skolverket. (2009). *Lpf 94*. Stockholm: Skolverket.
- Skolverket. (2000). Mediekunskap. i Skolverket, *Medieprogrammet – Programmål, kursplaner, betygskriterier och kommentarer* (ss. 100–101). Borås: Skolverket och Fritzes.
- Skolverket. (2000). Medieproduktion. i Skolverket, *Medieprogrammet – Programmål, kursplaner, betygskriterier och kommentarer* (ss. 104–106). Borås: Skolverket och Fritzes.
- Skolverket. (2000). Naturkunskap A. i Skolverket, *Medieprogrammet – Programmål, kursplaner, betygskriterier och kommentarer* (ss. 113–114). Borås: Skolverket och Fritzes.
- Skolverket. (2000). Projektarbete. i Skolverket, *Medieprogrammet – Programmål, kursplaner, betygskriterier och kommentarer* (s. 17). Borås: Skolverket och Fritzes.
- Stukát, S. (2005). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.
- Swärd, E. (2010). *Lärares erfarenheter av att använda den sociala webben i undervisning*. Utbildningsvetenskap, Institutionen för livsvetenskaper. Stockholm: Södertörns Högskola.
- Terzaki, S. (2010). *Under ständig uppsikt – svårigheten med att vara lärare på den sociala webben*. Sociologiska institutionen. Stockholm: Stockholms Universitet.
- Trost, J. (2005). *Kvalitativa intervjuer* (3:7 uppl.). Lund: Studentlitteratur.
- Watkins, S. C. (2009). *The Young and the Digital*. Boston, Massachusetts, USA: Beacon Press.
- Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Elektroniska källor

- [1] Facebook. (den 26 September 2010). *Vad vill du göra reklam för?* Hämtat från Facebook: <http://www.facebook.com/ads/create/> den 26 September 2010
- [2] Skolvärlden.se. (den 24 september 2010). *"Varför ska jag chatta med eleverna?"*. Hämtat från Skolvärlden.se: <http://www.skolvärlden.se/artiklar/?varfor-ska-jag-chatta-med-eleverna> den 26 september 2010
- [3] Skolvärlden.se. (den 17 september 2010). *Grafik: Olika syn på ansvaret*. Hämtat från Skolvärlden.se: <http://www.skolvärlden.se/artiklar/grafik-olika-syn-pa-ansvaret> den 26 september 2010
- [4] Facebook. (den 26 september 2010). *Välkommen till Facebook*. Hämtat från Facebook: <http://www.facebook.com/> den 26 september 2010
- [5] Nationalencyklopedin. (den 04 november 2010). *World Wide Web*. Hämtat från Ne.se: <http://www.ne.se.ezproxy.bib.hh.se/lang/world-wide-web> den 04 november 2010
- [6] Encyclopedia Britannica. (den 4 november 2010). *Virtual community*. Hämtat från Encyclopedia Britannica Online: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/1495829/virtualcommunity> den 4 november 2010
- [7] Nationalencyklopedin 2. (den 4 november 2010). *Sociala medier*. Hämtat från Ne.se: <http://www.ne.se.ezproxy.bib.hh.se/lang/sociala-medier> den 4 november 2010
- [8] Twitter. (den 4 november 2010). *Twitter*. Hämtat från Twitter: <http://twitter.com/> den 4 november 2010
- [9] MySpace. (den 4 november 2010). *MySpace Sverige*. Hämtat från MySpace Sverige: <http://www.myspace.com/> den 4 november 2010
- [10] Encyclopedia Britannica. (den 4 november 2010). Facebook. Hämtat från Encyclopedia Britannica: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/1366111/Facebook> den 4 november 2010
- [11] Sundén, S. (den 17 Mars 2010). *Facebook Sverige statistik 2010 – Hur många är medlemmar?*. Hämtat från Joinsimon.se: <http://www.joinsimon.se/facebook-sverige-2010/> den 26 september 2010
- [12] Lunarstorm. (den 26 september 2010). *Lunarstorm*. Hämtat från Lunarstorm: <http://www.lunarstorm.se/> den 26 september 2010
- [13] Wikipedia. (den 2 mars 2011). *Equalizer – Wikipedia*. Hämtat från Wikipedia: <http://sv.wikipedia.org/wiki/Equalizer> den 17 mars 2011
- [14] VideoLAN. (den 17 mars 2011). *VideoLAN – Official page for VLC media player, the Open Source video framework!*. Hämtat från VideoLAN: <http://www.videolan.org/vlc/> den 17 mars 2011
- [15] Fronter. (den 30 mars 2011). *Fronter – Learning Together*. Hämtat från Fronter: <http://com.fronter.info/> den 30 mars 2011
- [16] Wikipedia. (den 2 april 2011). *Wikipedia, den fria encyklopedin*. Hämtat från Wikipedia: <http://sv.wikipedia.org/wiki/Portal:Huvudsida> den 2 april 2011
- [17] NE. (den 2 april 2011). *NE Nationalencyklopedin*. Hämtat från NE: <http://www.ne.se/> den 2 april 2011
- [18] Google Earth. (den 2 april 2011). *Google Earth*. Hämtat från Google: <http://www.google.se/earth/> den 2 april 2011

[19]

Bilaga A – Intervjuguide

Ditt deltagande är anonymt och helt frivilligt. Du kan när som helst avbryta intervjun.

Tid på Facebook

Hur används Facebook

Fler vänner med Facebook

Hur lär med Facebook

Informera om observation och statistik samt citat.

Tankar om observation

Citat till studien

Chatt på Facebook

Hur lär med chatt

Hur bäst lära med Facebook

Hur Facebook bäst i skolan? Förbjuda?

Jämfört med Fronter? Koppling till Facebook

Bilaga C – Tankekarta intervjuer om observationen

Bilaga D – Tankekarta intervjuer om chatt

